

BUDAPEST III. KERÜLET, KALÁSZI KÖZ 10/D; KALÁSZI KÖZ 12. (HRSZ. 60710/6, 60710/5)

Társasházak építése

Lelőhely-azonosító: 72911

KULCSSZAVAK: római kor, szórvány

BUDAPEST DISTRICT III, 10/D KALÁSZI LANE; 12 KALÁSZI LANE (PLOT NOS. 60710/6, 60710/5)

Construction of apartment buildings

Site ID: 72911

KEYWORDS: Roman Age, stray finds

2021. április 20-án Csillaghegyen két társasház építése kezdődött el. A két szomszédos, egyenként 1006 m² kiterjedésű telek a megszűnt textilgyár bontása után kicserélt, kertés, családi házas területen található. A zárványtelkek már körbeépültek, a Kalászi utcához nyíllal csatlakoznak. A telkeken egy-egy szabadon álló, 200 m² alapterületű, sávalapozású, kétlakásos társasház épült.

Az alapítás előtt a házak helyén 20×20 méteres területeken 20–40 cm mélységben tereprendezést végeztek. A 103,80 mBf szinten kialakított lavírsíkon eltergetett bontási törmelék látszott.

A Kalászi köz 10/D épület területén a 60 cm széles, 1,2 méter mély alapárkok nagy részében 20. századi törmelékes, salakos feltöltést, illetve a lebontott gyárépületek alapjait és közműveit vágták. Leginkább a keleti, illetve az északi árkokban volt értelmezhető rétegsor, itt egy földszintes épület padlószintje alatt nem volt mélyebb bolygatás. A 103,80 mBf szinten lévő lavírsík alatt 40–60 cm törmelékes, salakos feltöltés volt, alatta világosszürke vagy sárgásszürke laza homokos feltöltés jelentkezett. Ha volt is ennek humuszosodott felső része, azt már a textilgyár építéskor elhordhatták. 103,10 mBf szinten, a lavírsíktól 90 cm mélységben

On April 20, 2021, the construction of two apartment buildings began in Csillaghegy. The two adjacent plots, each measuring 1,006 m², are located in the area of a former textile factory that was subdivided after demolition and redeveloped into a suburban residential zone. The isolated plots are already surrounded by built-up properties and are connected to Kalászi Street via a narrow access strip. On each plot, a detached two-apartment residential building with a footprint of 200 m² and strip foundations was constructed.

Prior to foundation excavation, site levelling was carried out over 20×20 m areas to a depth of 20–40 cm at the building locations. The formation level established at 103.80 a.B.S.I.* contained spread demolition debris.

At the 10/D Kalászi Lane building site, most of the 60 cm wide and 1.2 m deep foundation trenches cut through 20th-century rubble and slag deposits as well as the foundations and utilities of the demolished factory buildings. The most interpretable stratigraphy was observed in the eastern and northern trenches, where no deeper disturbance existed below the floor level of a former single-storey building. Beneath the formation

* above Baltic Sea level

25–30 cm vastag szürkésbarna, kötöttebb, helyenként apró kavicsszórványos kőzetlisztes homok jelent meg. Teteje nyugat felé kissé süllyedt. Az erősen roncsolt rétegsort leginkább a keleti alapárookban tudtuk tanulmányozni. Az árokrendszer délkeleti sarkánál a felület-tisztításkor néhány római edénytöredéket találtunk. Az itt megfigyelt rétegsort megfeleltethettük a Kalászi köz 8/C és a 10/A épületeknél korábban megfigyelt, hasonló rétegzettséggel. A szürkésbarna réteg alatt szürke folyami homok húzódott néhol gyökerek nyomaival, illetve állatjáratokkal tarkítva.

A Kalászi köz 12. számú épület alapjainak nagy része az egykori gyárudvarra esett. A lavírsík alatt 30–50 cm salak feltöltés látszott. Néhány bent hagyott beton, téglalap, valamint törmelékenyes kiegészítő mélyedések ezen a területen is jelen voltak. A feltöltés alatt 20–30 cm vastagon sárga homok, majd 10–20 cm vastag szürkésbarna kőzetlisztes homok jelentkezett. Ez ugyanaz a réteg volt, csak valamivel világosabb árnyalatú, mint ami a 10/D épületnél is megjelent. Jelentkezési szintje 103,30–103,50 mBf, kelet felé kissé emelkedett. Alatta a déli és nyugati alapárkokban világos sárgásbarna homok, majd sárga folyami homok látszott. Régészeti jelenséget a 12. számú épület területén nem észleltünk.

A telek közvetlen környezetében a 2020. évi építkezésig nem volt ismert lelőhely. A megfigyelés során lehetőség nyílt a Kalászi köz 8/C és 10/A lakóházak építéskor felbukkant római kori lelőhellyel kapcsolatos adatok gyarapítására (Gyenes 2020). A textilgyár építése, illetve bontása során a római kori lelőhely szinte teljesen elpusztult. A területhasználatot mutatják a 8/C épületnél előkerült, rétegbe planírozott nagy mennyiségű római kori *tegula*, egy vízelvezető árok, a 10/A és a mostani megfigyelés tárgyát képező 10/D épületnél pedig a szórvány edénytöredékek is. A kultúrréteg már sehol nem volt meg, a római kori felszín, ahol megmaradt, homokos hordalékkal volt fedve. Régészeti objektum nem került elő. A három edénytöredék egyike egy hosszában megrepedt *terra sigillata*-alj, valamint egy vékonyabb és egy vastagabb homokos soványítású oldaltöredék volt.

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

level (103.80 a.B.S.I.), a 40–60 cm thick rubble and slag fill was present, underlain by a light grey or yellowish-grey loose sandy fill. If any humus-rich upper layer once existed, it had likely been removed during the construction of the textile factory.

At 103.10 a.B.S.I., approximately 90 cm below the formation level, a 25–30 cm thick greyish-brown, compact silty sand with occasional small gravel inclusions appeared. Its surface slightly dipped towards the west. The heavily disturbed stratigraphy could best be observed in the eastern foundation trench. During surface cleaning at the southeastern corner of the trench system, several Roman pottery fragments were recovered. The observed stratigraphy corresponded well with those previously documented at 8/C and 10/A Kalászi Lane buildings. Beneath the greyish-brown layer, fluvial grey sand was encountered, sporadically showing root traces and animal burrows.

At 12 Kalászi Lane, most of the building footprint lay within the former factory yard. Beneath the formation level, a 30–50 cm thick slag fill was observed, along with remnants of concrete and brick foundations and rubble-filled depressions. Below this fill, a 20–30 cm thick layer of yellow sand appeared, followed by a 10–20 cm thick greyish-brown silty sand layer. This was the same stratigraphic unit observed at building 10/D, although slightly lighter in colour. Its occurrence level ranged between 103.30–103.50 a.B.S.I., gently rising eastward. Beneath this, light yellowish-brown sand and then yellow fluvial sand were observed in the southern and western foundation trenches. No archaeological features were identified at the 12 Kalászi Lane site.

Until construction works in 2020, no known archaeological sites were recorded in the immediate vicinity of the plot in question. The monitoring provided further information on the Roman-age site excavated during earlier construction at 8/C and 10/A Kalászi Lane (Gyenes 2020). The former textile factory construction and demolition had almost entirely destroyed the Roman settlement remains. Evidence of land use survives in the large quantity of Roman *tegulae* redeposited at 8/C, a drainage ditch, and at 10/A and the present 10/D site in the form of stray pottery fragments. The cultural layer was no longer preserved anywhere; where the Roman surface survived, it was covered by sandy alluvial deposits. No archaeological features were identified. The pottery assemblage included a broken *terra sigillata* base fragment, as well as one thin-walled and one thick-walled sand-tempered sherd.

Irodalom

Gyenes 2020 • Gyenes Gábor: Budapest, III. kerület, Kalászi köz 8/C, Kalászi köz 10/A (hrsz. 60710/9, 60710/10) BKISZ szennyvízcsatorna-építés. *ArcheoBudaPest* 2020/53 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.53>

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological field technician)

Gábor Gyenes

References

Gyenes 2020 • Gyenes Gábor: Budapest, III. kerület, Kalászi köz 8/C, Kalászi köz 10/A (hrsz. 60710/9, 60710/10) BKISZ szennyvízcsatorna-építés. (Budapest, District III, 8/C and 10/A Kalászi Lane (plot nos. 60710/9, 60710/10)). *ArcheoBudaPest* 2020/53 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.53>